

Justitiedepartementet

Vår referens: Dnr 52/2021
Olof Erixon

103 33 STOCKHOLM

Er referens: Ju2021/00971

(Sid 1 av 3)

2021-05-24

Remissyttrande

Betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25)

Föreningen Svenskt Näringsliv, som beretts tillfälle att yttra sig över rubricerade betänkande, vill anföra följande.

Allmänt

Föreningen har ett ansvar för att företräda sina medlemsorganisationer och företagen i frågor av horisontell betydelse. Det ansvaret inbegriper vissa principiella frågor, såsom t.ex. förhållanden ägnade att kunna påverka näringslivet i stort. Pågående arbete med att på nytt bygga upp ett s.k. totalförsvaret innefattas av detta ansvar.

Flera av de organisatoriska frågor som betänkandet tar upp rör statliga myndigheters inre arbete. Föreningen har därför inte anledning att i detalj eller ö.h.t. kommentera de flesta av de lagförslag som läggs fram. Emellertid synes det finnas skäl att beröra vissa delmoment i betänkandet.

Betänkandet i stort

Såvitt Föreningen kan bedöma har utredaren gått noggrant och omdömesgilt till väga. Föreningen instämmer i bedömningen att behoven av en återtagen totalförvarsplanering ställer krav på en förbättrad organisation, innefattande

tydligare lednings- och ansvarsförhållanden. Betänkandet synes, som en första början, tillmötesgå dessa krav.

I utredningens sammanfattning (s.23) skriver den med hänvisning till förhållandena under det kalla kriget bl.a. följande: *"I dag präglas det globala säkerhetsläget åter av instabilitet och oförutsägbarhet och det säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa har försämrats"*. Föreningen vill framhålla att det kalla kriget präglades av en betydande stabilitet och förutsägbarhet. Det var det politiska sammanbrottet i en av den tidens supermakter som skapade den världspolitiska instabilitet som vi sedan dess erfart, oavsett hur man i övrigt vill bedöma detta politiska sammanbrotts andra konsekvenser. Mot den bakgrunden framstår de säkerhetspolitiska bedömningar som därefter gjordes i Sverige som i allt väsentligt förhastade. De ledde bl.a. till att vi nu på nytt står inför en mycket kostnadskrävande återupprustning. Den pågående pandemin har med all önskvärd tydlighet visat på brister i svensk samhällsberedskap. Inom ett sådant område, liksom i andra områden där samhället i sin helhet är bäst betjänt av långsiktighet (t.ex. avseende förhållandena på arbetsmarknaden, energiförsörjningen och pensionerna), bör politiken inriktas mot hållbara och på sikt bestående lösningar – inte minst avseende deras finansiering.

Betänkandet i de avseenden som kan beröra näringslivet

Cybersäkerhet

Regeringens beslut 2020 att ge fyra statliga myndigheter i uppdrag att inrätta ett Nationellt cybersäkerhetscentrum var välkommet. Föreningen delar utredningens bedömning att cybersäkerhet bör vara ett särskilt beredskapsområde.

Föreningen har under hösten 2020 låtit utföra en kvalitativ undersökning av it-säkerhetshotens omfattning och karaktär och hur de påverkar näringslivet (*Företagen och IT-säkerheten – hotbilder, motåtgärder och behov*, mars 2021) Vi bedömer mot bakgrund av undersökningens resultat att anslagen till det nationella cybersäkerhetscentrumet är för snålt tilltagna, och att kraftigare åtgärder är nödvändiga för att centrumet ska kunna fylla sin uppgift att också stödja privata aktörer – företag såväl som civilsamhället i stort. Centrumet bygger endast på ett samarbete mellan fyra myndigheter. Vi ifrågasätter om den valda förvaltningsmodellen verkligen kommer att kunna vara effektiv på längre sikt.

Personalförsörjning och försörjningsberedskap

Regeringen har aviserat att personalförsörjning och försörjningsberedskap ska utredas i annan ordning. Föreningen delar utredningens bedömning att det framledes kan bli nödvändigt att inrätta en eller flera beredskapssektorer för specificerade försörjningsfrågor. Mot bakgrund av de behov som kan förväntas uppstå avseende näringslivets försörjning med vitala komponenter och råvaror i en kris- eller krigssituation förefaller detta uppenbart.

Vad beträffar förhållandena på arbetsmarknaden förutsätter vi att varje utredning som kan komma att beröra näringslivet ingående samråder med och inhämtar upplysningar om rådande förhållanden från parterna på arbetsmarknaden.

Liksom utredningen anser föreningen att många myndigheter kommer att behöva stöd för att kunna tillämpa upphandlingsreglerna på rätt sätt, också såvitt avser beredskaps- och försörjningsändamål. Redan idag finns det påfallande brister i det avseendet också på andra områden. Utredningens förslag, att Upphandlingsmyndighetens uppdrag avseende stöd till andra myndigheter bör tydliggöras avseende krisberedskap och totalförsvar, måste genomföras.

Statliga myndigheters samverkan med näringslivet

Föreningen har ingen invändning mot att också Skatteverket och Polismyndigheten tillförs den kategori av myndigheter som näringsidkare och arbetsmarknadsorganisationer har skyldighet att samverka med avseende totalförsvarsplanering.

Utredningens förslag, att regeringen ska ge de s.k. totalförsvarsmyndigheterna i uppdrag att identifiera de företag som bedriver totalförsvarsviktig verksamhet, tillstyrks.

Underlag för beslut om finansiering av civilt försvar och krisberedskap

Föreningen har i andra sammanhang framfört att uppbyggnaden av ett nytt civilt försvar kommer att bli mycket kostsam. Det är därför angeläget att det uppdrag som utredningen föreslår ska ges till MSB, att sammanställa de föreliggande resursbehoven, också verkställs i samråd med näringslivet – och inte bara de sektorsansvariga myndigheterna m.fl. Såväl resurser som sårbarheter som kan påverka beredskapen finns i hög utsträckning inom näringslivet. Det är därför inte självklart att en myndighet besitter de nödvändiga kunskaperna inom ett visst område.

Förslaget att MSB ska bilda ett centralt s.k. Beredskapsråd

Föreningen har ingen invändning mot rubricerade förslag, men efterlyser besked om hur statsmakterna avser att organisera samverkan med näringslivet.

Konsekvenser för näringslivet och företag

Utredningen bedömer att konsekvenserna för näringslivet blir marginella. Eftersom dess förslag i allt väsentligt rör statliga myndigheters inre arbete är denna bedömning är sannolikt riktig.

Konsekvenser för internationell handel med tredje land

Utredningens bedömning att dess förslag inte kommer att medföra några konsekvenser avseende tredjelandshandel är sannolikt riktig.

Finansiering av utredningens förslag

Eftersom statlig verksamhet avseende civila beredskapsändamål i praktiken legat nere i över 25 år synes bedömningen, att förslagen endast skulle medföra kostnadsökningar för staten om några hundratals miljoner kronor per år från 2023, väl optimistisk. Det saknas såväl utbildad personal som andra resurser. Erfarenhetsmässigt inträffar de största kostnaderna när en verksamhet ska byggas från grunden.

Betänkandet såvitt avser förslaget om indelning i civilområden

Föreningen besitter viss kompetens inom områdena säkerhet, logistik, infrastruktur och organisation. Vi tillåter oss därför att något kommentera utredningens förslag om att inrätta sex s.k. civilområden, varmed det militära försvarets regionala indelning avses bli samordnad. Marginellt kan först anmärkas att detta i princip motsvarar den organisation som rådde i landet under det kalla kriget. Föreningen har ingen principiell invändning mot förslaget. Emellertid synes det i ett avseende möjligen kunna vara mindre väl betänkt. Vår invändning syftar på det som utredningen benämner Östra civilområdet (Gotlands län och Stockholms län). Vi menar att detta område kan vara för litet. Såväl Södermanlands län som Uppsala län utgör vad kommunikationer, försörjning, logistik och arbetsmarknad beträffar i praktiken integrerade delar av Stockholmsregionen. Det borde därför övervägas att låta dess två län ingå i det Östra civilområdet.

Johan Britz

Olof Erixon